

Byrådets sak

Byrådets sak nr.: 22/2014
Vedtaksdato: 04.07.2014

Vår ref. (saksnr.): 201400410-11
Arkivkode: 212

HØRING - FORSLAG OM ENDRINGER I REGLVERKET FOR HENVISNING TIL ABORT

Saksfremstilling:

Helse- og omsorgsdepartementet har sendt på høring forskriftsendringer om henvisning til abort. Høringsfristen er 15.september. Departementet trekker forslaget om en egen reservasjonsordning for fastleger. Høyre-Fremskrittparti-regjeringen har inngått en avtale med Kristelig Folkeparti om en ordning som både skal ivareta pasientenes rettigheter og samvittighetsfrihet for fastleger.

Det foreslås endringer i forskrift 29. august 2012 nr. 842 om fastlegeordning i kommunene (fastlegeforskriften) og i forskrift av 15.06.2001 nr. 635 om svangerskapsavbrudd (abortforskriften).

- Fastleger skal ikke lenger *henvise* til abort, de skal oversende kvinnens krav om abort til spesialisthelsetjenesten uten legens signatur. Fastlegenes plikter når det gjelder undersøkelser, veiledning og informasjonsplikt presiseres både i fastlegeforskriften og i abortforskriften. Det presiseres i abortforskriften at all informasjon og veiledning skal gis på en objektiv måte og uten personlige vurderinger.
- Det foreslås i fastlegeforskriften at felleslister og kontorfellesskap kan gi grunnlag for oppgavedeling for å dekke ubesatte stillinger, ferie eller annet fravær – eller av hensyn til kvaliteten på helsehjelpen. Departementet uttrykker her klart at det ikke skal være anledning for fastlegene å fordele oppgaver de reserverer seg fra til kolleger innenfor denne ordningen.
- Det foreslås at kommunens «sørge for ansvar» når det gjelder fastlegene også skal omfatte i hvilken grad fastlegene driver i tråd med lov og forskrift. Fastlegens plikt til å følge lov og forskrift presiseres i fastlegeforskriften, som krav til kvalitet.
- Departementet slår også fast at reservasjon mot oppgaver som følger av listeansvaret er å forstå som mislighold av fastlegeavtalen. Det gjelder både henvisning til abort, innsetting av spiral og rekvirering av prevensjonsmidler. Det heter videre i notatet at skriftlig pålegg fra kommunen som ikke følges, vil kunne anses som grunnlag for oppsigelse av avtalen, og at dette vil bli presisert i merknadene til forskriften.
- Det foreslås å styrke spesialisthelsetjenestens tilbud til kvinner som henvender seg direkte til sykehus, det gjelder både informasjon og veiledning etter abortloven med forskrifter. HOD har

allerede bedt de regionale helseforetakene sørge for at de sykehus som utfører abort gjennomfører endringer der dette er nødvendig.

- Det foreslås innføring av et felles nasjonalt grønt telefonnummer for kvinner som vurderer svangerskapsavbrudd. Det vurderes å knytte denne oppgaven til eksisterende telefontjeneste som i dag driftes av HELFO.
- Helsetilsynet skal anmodes om å gjennomføre tilsyn når det gjelder begjæring om abort og lovstridig reservasjon – høsten 2016

Vedtakskompetanse:

Bystyret har delegert til byrådet å avgi høringsuttalelser på kommunens vegne, jf. sak 218 av 30.05.2001. Byrådet har delegert til byråden å avgi høringsuttalelse dersom saken ikke er av prinsipiell betydning, jf. sak 1360 av 03.07.2001. Forslagene til forskriftsenringer vurderes ikke til å være av prinsipiell betydning, og byråden avgir høringsuttalelse i saken.

Vedtak:

Jeg forstår forslagene slik at kvinners rettigheter i forbindelse med svangerskapsavbrudd styrkes med det nye forslaget, mens kravene til fastlegene skjerpes. Det foreslås endringer både i fastlegeforskriften og i abortforskriften for å gjennomføre dette. Etter min vurdering er de forskriftsendringer som foreslås i tråd med de vedtak som ble fattet under behandlingen av høring om reservasjonsmuligheten i Oslo bystyre.

Det anføres i avtale mellom regjeringen og Kristelig folkeparti at legenes reservasjonsmulighet vil ivaretas ved at fastleger ikke lenger skal henvise til abort. Det presiseres i forslaget at fastlegene skal *sende kvinnens begjæring... til det sykehus... hvor inngrepet skal utføres*. Fastlegene skal ikke lenger undertegne på kvinnes begjæring om abort. Jeg er fornøyd med den løsning som Helse- og omsorgsdepartementet har utformet.

Det foreslås en presisering i abortforskriften om at informasjon og veiledning skal gis på en objektiv måte og uten at legen/nemnda gir uttrykk for sine personlige vurderinger. Jeg kan slutte meg til dette forslaget.

Jeg forstår det også slik at det fortsatt vil være anledning til å fordele oppgaver mellom seg i kontorfellesskap og felleslister, men bare for å dekke ubesatte stillinger, ferie- eller annet fravær, eller av hensyn til kvaliteten på helsehjelpen. Dette foreslås regulert i fastlegeforskriften. Jeg forstår det også slik at det ikke skal være anledning til å reservere seg fra tjenester som hører under fastlegenes listeansvar ved å fordele slike tjenester til kolleger. Fastlegene er og skal være forpliktet til å ivareta den abortsøkende kvinnens behov når det gjelder undersøkelser, informasjon og utredning.

Jeg slutter meg til forslag som vil styrke abortsøkende kvinners rettigheter både overfor fastlegen og overfor spesialisthelsetjenesten. Det er derfor positivt at det foreslås et eget grønt nummer for abortsøkende kvinner. Informasjon om abortsøkende kvinners rettigheter bør også være lett tilgjengelig på sykehusenes hjemmesider. Dette gjelder også retten til å oppsøke sykehuset direkte uten henvisning. Tidsperspektivet når det gjelder abort, gjør det særdeles viktig at dette er på plass og lett tilgjengelig.

Det presiseres i fastlegeforskriften at krav til kvalitet nå også skal omfatte krav fastsatt i lov og forskrift, og kvalitetskravet er omfattet av kommunens «sørge for ansvar», jf. utkast til fastlegeforskriften §§ 7 og 16. Det er min vurdering at det også uten de foreslåtte endringer er en selvfølge at fastlegene skal følge krav fastsatt i lov og forskrift, og det er således grunn til å stille spørsmål ved om endringene får særlig stor praktisk betydning. Det kan også være grunn til å stille spørsmål ved om det er klokt å ta slike krav inn i en forskrift. Jeg forstår det imidlertid slik at departementet vurderer det som nødvendig å presisere det, særlig med tanke på kommunens «sørge for ansvar.»

Det heter i notatet at manglende oppfyllelse av krav i lov og forskrift vil gi kommunen grunnlag for og anledning til å heve avtalen med leger som ikke oppfyller sine plikter som fastlege. Det er etter min vurdering grunn til å være fornøyd med at departementet ønsker å legge bedre til rette for kommunenes mulighet for å følge opp fastleger som ikke oppfyller sine plikter. Det er imidlertid grunn til å stille spørsmål ved at «lovlighetskontroll» gjøres til et kommunalt ansvar. Det kan i så fall være behov for noen avklaringer når det gjelder grensen mellom kommunens og tilsynsmyndighetenes ansvarsområde. Det fremgår imidlertid av høringsnotatet at det vil komme presiseringer om dette i merknader til forskriften.

Avslutningsvis vil jeg bemerke at jeg er fornøyd med de forslag og de premisser som er gitt for både å sikre kvinners rettigheter i forbindelse med svangerskapskontroll, men også med forslagene som skal styrke kommunens adgang til kontroll med fastlegene. Jeg har utover de spørsmål som er stilt, ingen merknader til forskriftsforslagene.

Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester

Øystein Eriksen Søreide

byråd for helse og sosiale tjenester